

Sygn. akt VIII GC 61/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy,

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Kądziołka

protokolant: Eliza Sandomierska

po rozpoznaniu dnia 28 marca 2017 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w C.

o uchylenie uchwał

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda J. W. na rzecz pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. kwotę 1.097 zł (jednego tysiąca dziewięćdziesięciu siedmiu złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 61/16

UZASADNIENIE

Powód J. W. w dniu 31 stycznia 2016 r. złożył pozew przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. o uchylenie uchwał Zgromadzenia Wspólników nr 1, 2, 3, 4 i 5, podjętych w dniu 31 grudnia 2015 r.

Zarządzeniem z dnia 20 kwietnia 2016 r. pozew został zwrócony w zakresie żądania uchylenia uchwał nr 1 i nr 5.

Powód podtrzymał powództwo o uchylenie, oparte o art. 249 § 1 k.s.h., co do uchwały nr 2 w sprawie odwołania członka Rady Nadzorczej T. W., uchwały nr 3 w sprawie odwołania członka Rady Nadzorczej D. O. oraz uchwały nr 4 w sprawie odwołania członka Rady Nadzorczej J. W.. Domagał się też zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu.

Pozwana złożyła odpowiedź na pozew, wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu. Uzasadniając swoje stanowisko pozwana podnosiła, iż zaskarżone uchwały nie były sprzeczne z umową spółki ani z dobrymi obyczajami, nie naruszały też prawa powoda jako wspólnika do dokonywania osobistej kontroli spółki, jak i dokonywania tej kontroli przez niezależny organ spółki. Podnosiła również, iż brak Rady Nadzorczej nie powoduje zagrożenia interesów majątkowych powoda w spółce, albowiem przepisy prawa nie nakładają na pozwaną obowiązku ustanowienia Rady Nadzorczej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. została założona przez dwóch wspólników – J. W. i E. O. w 1988 r.

Aktualnie kapitał zakładowy spółki wynosi 50.000 zł i dzieli się na równe udziały o wartości 500 zł. Wspólnikami spółki obecnie są: J. W., który ma 28 udziałów o wartości 14.000 zł oraz L. S. i E. O., mający po 27 udziałów o wartości 13.500 zł. Na każdy udział przypada jeden głos na Zgromadzeniu Wspólników.

Spółka (...) posiada większość udziałów w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C..

Fakty niesporne.

Pierwotny tekst umowy spółki (...) - zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 24 listopada 1988 r. (rep. A nr (...)) - nie przewidywał funkcjonowania w jej ramach Rady Nadzorczej. Kapitał zakładowy spółki wynosił przy tym ówczesnych 200.000 zł i dzielił się na 100 udziałów po 2.000 zł każdy, a wspólnicy - założyciele J. W. i E. O. mieli po 50 udziałów.

Dowód: umowa spółki (...) z 24.11.1988 r. – rep. A nr (...) (k. 133-135v).

Rada Nadzorcza w spółce (...) została powołana w 2002 r. Prezesem zarządu spółki był wówczas J. W.. Wspólnikami byli już wówczas: J. W., E. O., L. S.. Członkami Rady Nadzorczej zostały dzieci każdego z trzech ówczesnych wspólników: T. W., D. O., K. S. (1). Przewodniczącym Rady Nadzorczej został syn J. T. W..

Celem powołania Rady Nadzorczej było umożliwienie dzieciom wspólników osiągnięcia dodatkowego dochodu w postaci wynagrodzenia za pełnienie funkcji członków Rady Nadzorczej.

Dowód: zeznania świadka K. S. (2) (k. 181v-183, 185);

zeznania świadka T. W. (k. 180v-181v, 185);

przesłuchanie członka zarządu pozwanej L. S. (k. 274v-276, 277).

W tekście jednolitym umowy spółki (...) z dnia 4 marca 2002 r. widnieje § 24, który w ust. 1 stanowił, że Rada Nadzorcza składa się z co najmniej trzech i nie więcej niż 7 członków, a stosownie do ust. 2 każdemu ze wspólników założycieli przysługiwało prawo nominowania jednego członka Rady Nadzorczej, zaś pozostałych członków miało powoływać i odwoływać Zgromadzenie Wspólników. Ustęp 3 stanowił z kolei, że mandaty członków Rady Nadzorczej wygasają z dniem odbycia Zgromadzenia Wspólników zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za rok obrotowy lub też z dniem doręczenia spółce przez wspólnika oświadczenia o cofnięciu nominacji, jak również z dniem złożenia przez członka Rady Nadzorczej oświadczenia o rezygnacji z członkostwa lub też z dniem śmierci członka.

Dowód: tekst jednolity umowy spółki (...) z 4.03.2002 r. (k. 136-142).

Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z 6 lipca 2009 r. – rep. A nr (...) – wprowadzono do umowy spółki nowe brzmienie § 24 umowy, zamieszczone w tekście jednolitym z 14 kwietnia 2010 r. Uchwała ta została podjęta jednogłośnie.

Dowód: protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) z 6.07.2009 r. – rep. A nr (...) (k. 143-148).

Zgodnie z umową spółki (...) w obecnym kształcie - według tekstu jednolitego umowy spółki z 14 kwietnia 2010 r. - władzami spółki są Zgromadzenie Wspólników, Rada Nadzorcza i Zarząd (§ 18 umowy tekstu jednolitego umowy spółki z 14.04.2010 r.).

Zgromadzenie Wspólników może podejmować uchwały bez względu na liczbę obecnych Wspólników (§ 22 ust. 1), uchwały te podejmuje zwykłą większością głosów oddanych, o ile przepisy k.s.h. lub umowy spółki nie wymagają większości kwalifikowanej (§ 22 ust. 2).

Uchwały Wspólników wymaga m.in. powoływanie i odwoływanie członków organów spółki oraz ustalanie dla nich wynagrodzenia (§ 23 ust. 1 lit. a).

Zgodnie z obecnym § 24 ust. 1 umowy Rada Nadzorcza składa się z trzech i nie więcej niż siedmiu członków; stosownie zaś do § 24 ust. 2: "Wspólnikowi lub wspólnikom posiadającym łącznie jedną trzecią części w kapitale zakładowym spółki przysługuje prawo nominowania nie więcej niż dwóch członków Rady Nadzorczej. Pozostałych członków powołuje Zgromadzenie Wspólników, przy czym wspólnicy posiadający łącznie jedną trzecią udziałów w kapitale zakładowym składają jedno oświadczenie o powołaniu lub odwołaniu członka podpisane przez tych wspólników".

Jak wskazano w § 24 ust. 3: Rada Nadzorcza powoływana jest na czas nieokreślony; mandaty jej członków wygasają z dniem odwołania członka Rady Nadzorczej przez Zgromadzenie Wspólników lub z dniem doręczenia spółce oświadczenia o cofnięciu nominacji przez uprawnionego wspólnika, z dniem doręczenia spółce oświadczenia członka Rady Nadzorczej o rezygnacji z członkostwa lub z dniem śmierci członka.

Zgodnie zaś z § 24 ust. 4 członkowi Rady Nadzorczej przysługuje wynagrodzenie ustalone uchwałą Zgromadzenia Wspólników. Ponadto – w myśl § 24 ust. 5 – Rada Nadzorcza na pierwszym swoim posiedzeniu wybiera spośród siebie przewodniczącego oraz sekretarza i zawiadamia Zarząd o dokonanych wyborze.

Zadania Rady Nadzorczej określa § 25 umowy: zgodnie z ust. 1 Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności, stosownie do ust. 2 nie ma prawa wydawać Zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki; ponadto ust. 3 wskazuje, że członkowie Rady Nadzorczej mają działać kolegialnie, przy czym Rada Nadzorcza ma prawo delegować jednego spośród swoich członków do indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych.

Dowód: tekst jednolity umowy spółki (...) z 14.04.2010 r. (k. 66-72).

(...) spółki (...) nie są ze sobą spokrewnieni, jednakże od początku istnienia traktowali spółkę jak spółkę rodzinną, ponieważ w spółce zatrudniani byli członkowie rodzin wszystkich trzech wspólników.

Fakt niesporny.

Początkowo współpraca między wspólnikami układała się pomyślnie. Z czasem pojawiła się rozbieżność między L. S. z jednej strony, a J. W. z drugiej, co do wizji funkcjonowania spółki i jej działalności. E. O. ostatecznie poparł stanowisko L. S.. Spór pojawił się związku z działalnością - zależnej od spółki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C.. J. W. uważał, że L. S. podjął działalność konkurencyjną wobec tej spółki. Z kolei L. S. stał na stanowisku, że działalność spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...), w której był udziałowcem, jest konieczna do tego, aby dalej rozwijać działalność spółki (...), ponieważ obie spółki współpracowały ze sobą - spółka (...), dysponując maszynami, których nie posiadała spółka (...), świadczyła wobec niej usługi podwykonawcze.

W 2012 r. J. W. jako prezes zarządu spółki (...) zwolnił z pracy małżonkę L. K. S. - zatrudnioną na stanowisku głównej księgowej.

Następnie J. W. przestał pełnić funkcję prezesa zarządu spółki (...). Pod koniec lipca 2015 r. rozwiązano umowy o pracę z J. W. i członkami jego rodziny: J. W. i jego syn T. zostali zwolnieni w trybie dyscyplinarnym, córka J. W. otrzymała wypowiedzenie umowy o pracę, żona - zatrudniona na mocy umowy cywilnoprawnej - nie otrzymała przedłużenia umowy.

W sierpniu 2015 r. powołana została Rada Nadzorcza w nowym składzie. Jej członkami zostali: D. O., K. S. (1), T. W., J. W. i A. K.. Przewodniczącym został D. O..

Wcześniej - na początku roku 2015 r. - T. W. złożył rezygnację z funkcji przewodniczącego i członka rady nadzorczej. W sierpniu 2015 r. - na prośbę ojca - wyraził zgodę na powołanie go na nowo do tego organu, bez pełnienia funkcji przewodniczącego.

W czasie, kiedy między wspólnikami nie było żadnych sporów, Rada Nadzorcza w ogóle nie zbierała się na żadne posiedzenia, ani nie składała żadnych wniosków do Zarządu. Były trudności z osobistym kontaktem wszystkich członków tego organu z uwagi na odległe miejsca zamieszkania. Mimo tego, że członkami Rady Nadzorczej były dzieci wspólników, nie otrzymywały one żadnego wynagrodzenia za pełnienie funkcji członków rady. Rada Nadzorcza nie podejmowała również żadnych działań kontrolnych w stosunku do Zarządu. Jedyne czynności tego organu to coroczne zatwierdzenia sprawozdania z działalności zarządu, które były opiniowane przez Radę Nadzorczą.

Po sierpniu 2015 r. sytuacja nie zmieniła się, nadal nie odbywały się posiedzenia Rady Nadzorczej, ani organ ten nie podejmował żadnych uchwał. Członkowie nadal nie otrzymywali żadnego wynagrodzenia.

Na przełomie listopada i grudnia 2015 r. J. W. i jego syn T. jako członkowie Rady Nadzorczej wystąpili na piśmie o zwołanie posiedzenia tego organu, celem przedyskutowania bieżącej działalności spółki. Przewodniczący D. O. zwołał posiedzenie rady na dzień 20 listopada 2015 r., z porządkiem obrad wg propozycji przedstawionej przez J. W..

J. W. i T. W. stawili się w siedzibie spółki, na spotkanie nie przyszedł jednak żaden z członków Rady Nadzorczej. Zamiast tego stawili się członkowie zarządu: L. S. i E. O., którzy poinformowali o tym, że D. O. przebywa na zwolnieniu lekarskim i tym samym nie stawi się na posiedzenie, jednocześnie zaproponowali przedstawienie aktualnej sytuacji w spółce. J. W. i T. W. nie skorzystali z tej możliwości stając na stanowisku, że celem spotkania było posiedzenie Rady Nadzorczej, a nie rozmowa dwóch członków Rady Nadzorczej z członkami Zarządu.

D. O. przebywał na zwolnieniu lekarskim w miesiącu listopadzie z uwagi na to, że uległ wypadkowi, w wyniku którego złamał nogę.

Pismem z 3 grudnia 2015 r. J. W. zwrócił się do Zarządu spółki z żądaniem rozstrzygnięcia uchwałą wspólników - na podstawie art. 212 § 3 k.s.h. - sprawy udostępniania ksiąg i dokumentów spółki oraz udzielania wyjaśnień przez Zarząd zgodnie z żądaniem J. W. jako wspólnika. W piśmie wskazano, że w przypadku odmawiania realizacji uprawnień do indywidualnej kontroli spółki, J. W. wystąpi ze stosownym wnioskiem do sądu rejestrowego.

W odpowiedzi - w piśmie z 18 grudnia 2015 r. - Zarząd wskazał, że żądanie oparte o art. 212 § 2 i 3 k.s.h. można złożyć wyłącznie wtedy, gdy Zarząd odmówi wspólnikowi prawa wglądu do ksiąg i dokumentów spółki, tymczasem taka sytuacja wobec J. W. nie miała miejsca.

Dowody: pismo z 3 listopada 2015 r. (k. 23);

pisma z 12 listopada 2015 r. - zawiadomienia o posiedzeniu R.N. (k. 24-25);

pismo z 3 grudnia 2015 r. (k. 30-31);

pismo z 18 grudnia 2015 r. (k. 32-33);

zeznania świadka T. W. (k. 180v-181v, 185);

zeznania świadka K. S. (2) (k. 181v-183, 185);

zeznania świadka D. O. (k. 183-183v, 185);

zeznania świadka K. S. (1) (k. 258);

przesłuchanie powoda J. W. (k. 273v-274v, 277);

przesłuchanie członka zarządu pozwanej L. S. (k. 274v-276, 277);

przesłuchanie członka zarządu pozwanej E. O. (k. 276, 277).

Od 2015 r. J. W. dokonywał – w asyście E. J., która jest ekonomistą i świadczy w ramach działalności gospodarczej usługi z zakresu księgowości, rachunkowości i doradztwa podatkowego – kontroli dokumentów spółki (...). E. J. na jego zlecenie dokonywała ich analizy pod kątem prawidłowości działań realizowanych przez Zarząd spółki.

Za pierwszym razem J. W. i E. J. w biurze spółki (...) nie otrzymali dokumentów, o które poprosili, ponieważ nie były przygotowane do wglądu. K. S. (2) zatrudniona w spółce na stanowisku dyrektora poinformowała wówczas, że dokumentacja zostanie im udostępniona w określonym terminie, po uprzednim przedłożeniu listy oczekiwanych dokumentów. Na kolejnych spotkaniach udostępniono J. W. i E. J. wymienione przez nich dokumenty.

Dowody: zeznania świadka E. J. (k. 233-234, 235);

zeznania świadka K. S. (2) (k. 181v-183, 185).

Dnia 31 grudnia 2015 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki (...), w którym osobiście uczestniczyli E. O. i L. S. mający po 27 udziałów w kapitale zakładowym oraz J. L. jako pełnomocnik J. W., mającego 28 udziałów.

Przewodniczącym zgromadzenia wybrano L. S..

Zgromadzenie podjęło m.in. uchwały nr 1, 2, 3, 4 i 5, których przedmiotem było odwołanie z dniem 31 grudnia 2015 r. z funkcji członka Rady Nadzorczej odpowiednio: K. S. (1), T. W., D. O., J. W. i A. K..

W treści uchwał wskazano, że Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników podejmuje uchwały na podstawie art. 216 § 2 k.s.h. i § 23 ust. 1 lit a umowy spółki.

Każda z tych uchwał została podjęta większością 65,85% głosów (tj. 54 z 82), zaś głosów przeciw było 34,15% (tj. 28 z 82). Pełnomocnik J. W. w przypadku głosowania nad każdą z tych uchwał oświadczał, iż w imieniu i na rzecz swojego mocodawcy głosował przeciw i żądał zaprotokołowania sprzeciwu.

Następnie przystąpiono do głosowania nad uchwałą nr 6, której przedmiotem miało być dokonanie zmiany umowy spółki na podstawie art. 255 § 1 k.s.h., przy czym zmiany te miały dotyczyć m.in. skreślenia w całości § 24 i § 25 umowy, które regulowały skład, kompetencje i funkcjonowanie Rady Nadzorczej w ramach spółki. Za uchwałą oddano 65,85% (tj. 54 z 82) głosów, a przeciwko 34,15% (tj. 28 z 82) głosów. Z uwagi na niez uzyskanie wymaganej w tym przypadku większości dwóch trzecich głosów oddanych za przyjęciem uchwały (zgodnie z art. 246 § 1 k.s.h.) uchwała ta nie została podjęta.

Dowody: protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) z 31.12.2015 r. – rep. A nr 6444/2015 r. (k. 203-206);

lista obecności na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki (...) z 31.12.2015 r. (k. 21);

zeznania świadka J. L. (k. 179v-180, 185).

L. S. zwlekał z podpisaniem protokołu zgromadzenia z 31 grudnia 2015 r., jak również zastrzegł sporządzającemu go notariuszowi - A. J., że wypisy można wydawać tylko spółce (...).

Dowód: zeznania świadka A. J. (k. 180-180v, 185).

W związku z tym, że w dniu 31 grudnia 2015 r. nie podjęto uchwały o zlikwidowaniu Rady Nadzorczej, a jednocześnie odwołano wszystkich członków tego organu, w porządku obrad zwołanego na dzień 15 lipca 2016 r. zgromadzenia wspólników jako jeden z punktów zamieszczono wybór członków tego organu.

Dnia 15 lipca 2016 r. odbyło się Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki (...), na którym obecni byli wszyscy trzech wspólnicy, reprezentujący łącznie 100% kapitału zakładowego: E. O., L. S. i J. W.. Zgromadzenie to podjęło m.in. uchwałę nr 5, którą powołano w skład Rady Nadzorczej W. S., I. L. (1) i A. K.. Za każdym z kandydatów oddano po 54 głosy oraz po 28 głosów przeciw.

Przed głosowaniem nad uchwałą nr 5 L. S. przedłożył oświadczenia dotyczące nominowania przez wspólników L. S. oraz E. O. członków Rady Nadzorczej w osobach: K. S. (1) i D. O. (oświadczenia te stanowiły załącznik do protokołu zgromadzenia).

Na pytanie, czy J. W. nominuje do rady jakąś osobę, J. W. oświadczył, że nie przedstawia żadnej kandydatury.

Dowody: protokół Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) z 15.07.2016 r. (k. 221-229 v);

zeznania świadka K. S. (2) (k. 181v-183, 185).

J. W. skierowanym do Zarządu spółki (...) pismem z dnia 12 października 2016 r. oświadczył, że jako udziałowiec spółki, mający jedną trzecią udziałów w kapitale zakładowym, na podstawie § 24 ust. 2 umowy spółki desygnuje do Rady Nadzorczej : I. L. (2) (swoją córkę) i J. W. (tj. siebie).

Dowód: pismo z 12.10.2016 r. (k. 220).

Dnia 14 października 2016 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki (...), na którym reprezentowany był cały kapitał zakładowy. Na zgromadzeniu obecne były także osoby desygnowane na członków Rady Nadzorczej, które wobec zgromadzenia wyraziły zgodę na swoje członkostwo w Radzie Nadzorczej.

Następnie przewodniczący Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników wskazał, że aktualnie spółka ma Radę Nadzorczą w pełnym siedmioosobowym składzie, a członkami Rady Nadzorczej są: W. S., A. K., I. L. (1), K. S. (1), D. O., J. W. i I. L. (2).

Dowód: protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) z 14.10.2016 r. (k. 219-219v).

Obecnie siedmioosobowy skład Rady Nadzorczej, w osobach wskazanych na zgromadzeniu z 14 października 2016 r., jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego.

Dowód: informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców KRS z 27.03.2017 r. (k. 265-272).

Umowa spółki, pomimo ustanowienia Rady Nadzorczej, nigdy nie wyłączała ani nie ograniczała indywidualnej kontroli wspólników, stosownie do art. 213 § 3 k.s.h.

Dowody: umowa spółki (...) z 24.11.1988 r. – rep. A nr (...) (k. 133-135v);

tekst jednolity umowy spółki (...) z 4.03.2002 r. (k. 136-142);

tekst jednolity umowy spółki (...) z 14.04.2010 r. (k. 66-72).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo o uchylenie uchwał podlegało oddaleniu w całości.

Powód w niniejszej sprawie domagał się uchylecia uchwał Zgromadzenia Wspólników pozwanej, podjętych w dniu 31 grudnia 2015 r., odwołujących członków Rady Nadzorczej: nr 2 w sprawie odwołania T. W., nr 3 w sprawie odwołania D. O. oraz nr 4 w sprawie odwołania J. W.. Powód uważał przy tym, że zaskarżone uchwały są sprzeczne z umową spółki oraz mają na celu pokrzywdzenie powoda jako wspólnika poprzez utrudnienie mu kontroli działalności spółki.

Podstawę prawną roszczenia stanowi art. 249 § 1 k.s.h., zgodnie z którym uchwała wspólników sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami i godząca w interesy spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie wspólnika może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały.

Na wstępie zaznaczyć należy, że niniejsze powództwo spełnia określony w kodeksie spółek handlowych wymóg odnoszący się do zachowania terminów zaskarżenia uchwał. Zgodnie z art. 251 k.s.h. powództwo o uchylenie uchwały wspólników należy wnieść w terminie miesiąca od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż w terminie sześciu miesięcy od dnia powzięcia uchwały. Uchwały zostały podjęte w dniu 31 grudnia 2015 roku, pozew został złożony w dniu 31 stycznia 2016 roku, zachowany więc został termin z art. 251 k.s.h.

Legitymację czynną do wytoczenia powództwa z art. 249 § 1 k.s.h. określa art. 250 k.s.h. Powód swojej legitymacji zasadnie upatrywał przy tym w art. 250 pkt 2 k.s.h., zgodnie z którym prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały wspólników przysługuje: wspólnikowi, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu. Jak wynika bowiem z protokołu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników pozwanej spółki z 31 grudnia 2015 r. oraz listy obecności na tym Zgromadzeniu, powód reprezentowany był przez pełnomocnika, który po podjęciu każdej z zaskarżonych uchwał – tj. uchwał nr 2, 3 i 4 – oświadczał, że działając w imieniu i na rzecz swojego mocodawcy głosował przeciwko tym uchwałom i zażądał zaprotokołowania sprzeciwu.

Analizując art. 249 § 1 k.s.h. wskazać trzeba, że powództwo o uchylenie uchwały wspólników jest powództwem o ukształtowanie stanu prawnego poprzez doprowadzenie do uchylenia przez sąd uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Prawomocny wyrok uchylający uchwałę ma moc obowiązującą w stosunkach między spółką a wszystkimi wspólnikami oraz w stosunkach między spółką a członkami organów spółki. Powództwo o uchylenie uchwały wspólników jest przy tym środkiem ochrony przede wszystkim interesów spółki, a dopiero w dalszej kolejności jej wspólników [por. wyrok TK z 2.6.2009 r. w sprawie SK 31/08, Dz.U. z 2009 r. Nr 91, poz. 752].

Przesłanki powództwa z art. 249 § 1 k.s.h. podzielić można zasadniczo na dwie grupy: pierwsza dotyczy sprzeczności uchwały z umową lub sprzeczności uchwały z dobrymi obyczajami; druga – godzenia przez uchwałę w interes spółki lub cel uchwały w postaci pokrzywdzenia wspólnika. W doktrynie panuje przekonanie, że aby powództwo o uchylenie uchwały mogło zostać uwzględnione, uchwała musi spełniać co najmniej po jednej przesłance z każdej z tych dwóch grup. Uchwała winna zatem zostać przez Sąd uchylona, o ile:

- 1) jest sprzeczna z umową spółki i godzi w interesy spółki; lub
- 2) jest sprzeczna z umową spółki i ma na celu pokrzywdzenie wspólnika; lub
- 3) jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i godzi w interesy spółki; lub
- 4) jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i ma na celu pokrzywdzenie wspólnika.

Takie stanowisko jest również wyrażane w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego [por. uchwała z dnia 10 marca 2016 r., III CZP 1/16, w której Sąd Najwyższy wskazał, że sprzeczność uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z umową spółki nie jest samodzielną przesłanką uzasadniającą uwzględnienie powództwa o uchylenie tej uchwały w oparciu o art. 249 § 1 k.s.h.].

W uzasadnieniu pozwu powód wskazując na przesłanki uchylenia uchwał, których przedmiotem było odwołanie członków Rady Nadzorczej, zwrócił uwagę na przewidziane przez kodeks spółek handlowych dwa tryby odwołania członków tego organu: tryb z art. 215 § 1 i 2 k.s.h. (zgodnie z którym : rada nadzorcza składa się co najmniej z

trzech członków powoływanych i odwoływanych uchwałą wspólników; umowa spółki może przewidywać inny sposób powoływania lub odwoływania członków rady nadzorczej) oraz tryb z art. 216 § 2 k.s.h. (który stanowi, że uchwałą wspólników członkowie rady nadzorczej mogą być odwołani w każdym czasie). Powód uważał przy tym, że art. 215 § 1 k.s.h. – dotyczący zwykłego trybu odwołania Rady Nadzorczej – w pozwanej spółce nie występował, albowiem umowa spółki przewidywała inny sposób odwoływania członków rady nadzorczej w § 24 ust. 2. Tym samym powód podkreślał, że o ile zaskarżone uchwały w swojej treści jako podstawę prawną wskazują art. 215 k.s.h., to są one sprzeczne z umową spółki.

W tym miejscu wskazać trzeba, że w treści zaskarżonych uchwał wprost wskazano, że Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników podejmuje uchwały na podstawie art. 216 § 2 k.s.h. i § 23 ust. 1 lit a umowy spółki (ten zapis umowny jest w zasadzie powtórzeniem art. 216 § 2 k.s.h., stanowi bowiem, że powoływanie i odwoływanie członków organów spółki wymaga uchwały wspólników). Tym samym nie wystąpiła powoływana przez powoda sprzeczność uchwał z umową spółki, uchwały zostały bowiem podjęte na podstawie art. 216 § 2 k.s.h., a nie art. 215 k.s.h.

Podkreślić trzeba również w tym względzie, że powszechnie w doktrynie reprezentowany jest pogląd, że członkowie rady nadzorczej mogą być odwołani uchwałą wspólników także wówczas, gdy z umowy spółki wynika inny sposób odwoływania tych osób (art. 215 § 2 in fine k.s.h.) [por. S. S., A. S., A. S., M. T., A. H., Kodeks spółek handlowych. Komentarz. T. 2, Wyd. 3, W. 2014, W. P., w: P., Komentarz KSH; K. S., w: S., P., Komentarz KSH; R., Komentarz, wyd. oraz R. P., w: B. et al., Komentarz KSH, wyd. 1].

W dalszej części uzasadnienia pozwu powód wskazał, że o ile podstawą odwołania członków Rady Nadzorczej jest art. 216 § 2 k.s.h., to takie odwołanie winno nastąpić z "ważnych powodów". Stanowisko powoda jest nieuzasadnione. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na § 24 ust. 3 umowy, który wprost wskazuje na to, że członków Rady Nadzorczej – bez obwarowania co do "ważnych powodów" – może odwołać zarówno wspólnik, który danego członka Rady Nadzorczej powołał (który dokonuje tego składając oświadczenie o cofnięciu nominacji), jak i Zgromadzenie Wspólników, które może odwołać wszystkich członków Rady Nadzorczej, nie tylko tych, których wybrało (por. cytowane wyżej poglądy doktryny). Umowa nie zawiera przy tym żadnych innych postanowień dotyczących powoływania i odwoływania członków Rady Nadzorczej, w szczególności zaś nie ogranicza ustawowej kompetencji wspólników z art. 216 § 2 k.s.h. do odwołania członka Rady Nadzorczej w każdym czasie tylko do ważnych przyczyn. Zaznaczyć trzeba, że w doktrynie wskazuje się, iż z bezwzględnie wiążącego przepisu art. 216 § 2 k.s.h. wynika, że członkowie rady nadzorczej mogą być odwołani w każdym czasie uchwałą wspólników, a to oznacza to tym samym zakaz wyłączenia bądź ograniczenia odwołania członka rady nadzorczej przed upływem kadencji, np. do "ważnych powodów" [por. S. S., A. S., A. S., M. T., A. H., Kodeks spółek handlowych. Komentarz. T. 2, Wyd. 3, W. 2014].

Tym samym nie można przyjąć, że zaskarżone uchwały naruszają umowę spółki tylko dlatego, że członkowie Rady Nadzorczej zostali odwołani uchwałami Zgromadzenia Wspólników w dniu 31 grudnia 2015 r. bez podania "ważnych powodów".

W dalszej części uzasadnienia pozwu powód podkreślał, iż Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki odwołało ówczesnych członków Rady Nadzorczej i nie powołało na ich miejsce nowych osób, przez co organ ten pozostawał nieobsadzony. Powód zwrócił również uwagę na to, że podczas zgromadzenia zakwestionował dążenia pozostałych dwóch wspólników – nie dysponujących jednak wymaganą w tej sytuacji stosownie do art. 246 § 1 k.s.h. kwalifikowaną większością dwóch trzecich głosów – do zmiany umowy spółki, polegającej na likwidacji Rady Nadzorczej jako organu spółki.

Odwołanie wszystkich członków Rady Nadzorczej na jednym Zgromadzeniu Wspólników także nie godzi w umowę spółki. Skoro umowa przewiduje istnienie takiego organu jak Rada Nadzorcza (próba jej likwidacji na zgromadzeniu z 31 grudnia 2015 r. nie powiodła się), to odwołanie wszystkich członków Rady Nadzorczej nie godzi w umowę spółki, nie powoduje bowiem likwidacji Rady Nadzorczej, a jedynie stan, w którym organ ten pozostaje nieobsadzony i tym samym powstaje potrzeba uruchomienia procedury zmierzającej do powołania nowych członków tego organu, zgodnie

z trybem przewidzianym przez umowę spółki, zakładającą zarówno nominowanie członków przez wspólników, jak i powoływanie ich przez Zgromadzenie Wspólników (tak też w istocie stało się w toku niniejszego procesu).

Podsumowując tą część rozważań wskazać trzeba, że zaskarżone uchwały członków Rady Nadzorczej nie są sprzeczne z umową spółki.

W dalszej kolejności należy rozważyć, czy są one sprzeczne z dobrymi obyczajami.

W orzecznictwie podkreśla się, że pojęcie dobrych obyczajów jest generalną klauzulą, którą określać należy przy zastosowaniu kryteriów właściwych dla oceny zasad powszechnej obyczajowości. Sprowadzają się one (ogólnie rzecz ujmując) do przyzwoitego postępowania, które uwzględnia w odpowiednim stopniu różne interesy służące wszystkim w spółce, podczas gdy działania odmienne wypełniają znamiona sprzeczności z tak pojmowanymi dobrymi obyczajami [por. wyrok SA w Katowicach z 23.11.2006 r., I ACa 1373/06]. W orzecznictwie podkreśla się również, że istniejące pomiędzy wspólnikami relacje interpersonalne same przez się nie przesądzają o tym, że określona uchwała narusza „dobre obyczaje”. Pojęcie to relatywizowane być przy tym musi do samej uchwały, a nie okoliczności towarzyszących jej podjęciu. O ile zatem sama uchwała tak rozumianych dobrych obyczajów nie narusza, to musi ona pozostać w obrocie prawnym, choćby nawet sprzeczne z nimi były zachowania pozostające z jej podjęciem w bezpośrednim związku czasowym [por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 26-11-2015, I ACa 928/15]. Ocena zaistnienia przesłanek z art. 249 § 1 k.s.h. dokonywana jest według stanu rzeczy istniejącego w chwili podjęcia uchwały, oznacza to, że okoliczności zaistniałe ex post nie mogą sanować bezprawności uchwały, bowiem bezprawność ta ma charakter trwały i istnieje od chwili podjęcia uchwały [por. ten sam wyrok SA w Szczecinie z dnia 26-11-2015, I ACa 928/15].

Uchwała odwołująca członka rady nadzorczej w swojej istocie nie jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, ponieważ zgromadzenie wspólników z mocy ustawy posiada uprawnienie do tego, aby w każdym czasie członka tego organu odwołać (por. cytowany wyżej art. 216 § 2 k.s.h. oraz poglądy doktryny wyrażone na jego tle). Na gruncie niniejszej sprawy zaznaczenia wymaga dodatkowo, że z uwagi na to, że kapitał zakładowy pozwanej spółki wynosił 50.000 zł, a wspólników jest w niej tylko trzech, toteż spółka nie była zobligowana przepisami prawa (tj. art. 213 § 2 k.s.h.) do ustanowienia takiego organu. Podkreślić trzeba również, że – jak zgodnie zeznawali świadkowie, zwłaszcza byli członkowie Rady Nadzorczej – Rada Nadzorcza pozwanej spółki była w zasadzie organem „martwym”, który nie odbywał posiedzeń ani nie podejmował w stosunku do zarządu spółki czynności kontrolnych. Cała zaś jej działalność sprowadzała się do kwitowania (bez odbycia się zebrania Rady) sprawozdań zarządu.

Nieuzasadnione są twierdzenia powoda, który wywodził, że zaskarżone uchwały są sprzeczne z dobrymi obyczajami, ponieważ celem ich podjęcia było uniemożliwienie powodowi kontroli działań podejmowanych przez zarząd, co powód wiązał ze utrudnianiem mu korzystania z uprawnień kontrolnych przewidzianych przez art. 212 k.s.h.

W tym kontekście wskazać trzeba, iż zgodnie z art. 212 § 1 k.s.h. prawo kontroli służy każdemu wspólnikowi. W tym celu wspólnik lub wspólnik z upoważnioną przez siebie osobą może w każdym czasie przeglądać księgi i dokumenty spółki, sporządzać bilans dla swego użytku lub żądać wyjaśnień od zarządu. Art. 212 § 4 zdanie pierwsze k.s.h. stanowi z kolei, że wspólnik, któremu odmówiono wyjaśnień lub wglądu do dokumentów bądź ksiąg spółki, może złożyć wniosek do sądu rejestrowego o zobowiązanie zarządu do udzielenia wyjaśnień lub udostępnienia do wglądu dokumentów bądź ksiąg spółki.

Co ważne na gruncie niniejszej sprawy: umowa spółki – w związku z ustanowieniem Rady Nadzorczej – nie ograniczyła, ani tym bardziej nie wyłączała, na podstawie art. 213 § 3 k.s.h. prawa wspólników do indywidualnej kontroli. Podkreślenia wymaga przy tym, że o ile funkcjonowanie w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Rady Nadzorczej zapewnia wspólnikom jedynie pośrednie prawo kontroli spółki, o tyle art. 212 § 1 k.s.h. zawiera normę kompetencyjną, która pozwala wspólnikom na dalej idącą kontrolę indywidualną [por. A. K., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz, W. 2014, komentarz do art. 213 k.s.h., L.].

Skoro zatem powód zachował cały czas dalej idące prawo do indywidualnej kontroli spółki (które z resztą – jak wskazali świadkowie E. J. i K. S. (2) – realizował przy pomocy wiedzy specjalistycznej E. J., pomimo podnoszonych przez

niego trudności, jakie miał mu czynić w tym Zarząd pozwanej spółki), toteż nie sposób uznać, że zaskarżone uchwały odwołujące członków Rady Nadzorczej (pozwalającej wspólnikom tylko na pośrednią kontrolę spółki), zwłaszcza wobec wskazanego wyżej sposobu jej funkcjonowania, naruszają dobre obyczaje.

Już powyższe rozważania prowadzą zatem do wniosku, iż zaskarżone uchwały nie spełniały żadnej przesłanki z pierwszej grupy przesłanek z art. 249 § 1 k.s.h., tj. ani nie naruszały umowy spółki, ani też nie były sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Przechodząc zaś do przesłanki powzięcia zaskarżonych uchwał w celu pokrzywdzenia powoda jako wspólnika na wstępie wskazać trzeba, że także tą przesłankę powód uzasadniał odwołując się do utrudnień, jakich doznawał realizując prawo kontroli, przewidziane przez art. 212 § 1 k.s.h. Także ta argumentacja nie znajduje uzasadnienia. Powód - jako wspólnik - nie może być uznany za pokrzywdzonego podjętymi uchwałami, skoro niezależnie od istnienia bądź nieistnienia Rady Nadzorczej, a także niezależnie od składu, w jakim ten organ funkcjonuje, cały czas miał prawo kontroli z art. 212 § 1 k.s.h., które jak wskazano wyżej pozwala wspólnikom na dalej idącą kontrolę indywidualną, niż kontrola dokonywana przez organ, jakim jest Rada Nadzorcza.

Pokrzywdzenie wspólnika może mieć miejsce wówczas, gdy w wyniku podjęcia uchwały jego pozycja w spółce zmniejsza się poprzez pogorszenie jego sytuacji udziałowej bądź osobistej. Taka sytuacja nie wystąpiła w niniejszej sprawie. Pokrzywdzenie może polegać na odebraniu wspólnikowi praw lub zwiększeniu obowiązków, może być również odnoszone do jego pozycji, dobrego imienia, naruszenia zasady równouprawnienia (np. nieprzyznanie dywidendy, przy przyznaniu jej innym). Podjęcie zaskarżonych uchwał nie prowadziło do żadnej z tych sytuacji, zarówno powód jak i wszyscy pozostali wspólnicy na równych warunkach mieli i mają prawo do kontroli indywidualnej spółki, bez względu na działania podejmowane przez Radę Nadzorczą.

Dla wyczerpania rozważań dodać trzeba, że zaskarżone uchwały nie godzą również w interes spółki, w szczególności interes spółki nie wymagał, aby członkami rady nadzorczej były dokładnie te osoby, które zostały zaskarżonymi uchwałami odwołane. Co więcej jak już wyżej wspomniano Rada Nadzorcza pozwanej spółki była w zasadzie organem „martwym”. W toku postępowania dowodowego nie zostały ujawnione jakiegokolwiek fakty, które wskazywałyby na to, że interes spółki wymaga funkcjonowania Rady Nadzorczej z udziałem tych właśnie osób, które zostały zaskarżonymi uchwałami odwołane.

Tym samym przyjąć trzeba że nie zostały spełnione przesłanki z art. 249 k.s.h., pozwalające na uwzględnienie niniejszego powództwa. Powództwo podlegało więc oddaleniu.

Na koniec wskazać trzeba, że wyrok, jaki zapadł w niniejszym postępowaniu, wbrew temu, co zakłada powód (i czemu dał wyraz na rozprawie w dniu 28 marca 2017 r.) nie wpływa w żaden sposób na ważność i skuteczność uchwał podjętych w dniu 15 lipca 2016 r., powołujących nowy skład Rady Nadzorczej. Obecnie w spółce funkcjonuje bowiem siedmioosobowa rada nadzorcza, w skład której wchodzi m.in. powód oraz jego córka I. L. (2). Sposób funkcjonowania tego organu w nowym składzie pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie niniejszego postępowania. Jak już wskazano wyżej ocena zaistnienia przesłanek z art. 249 § 1 k.s.h. dokonywana jest według stanu rzeczy istniejącego w chwili podjęcia uchwały [por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 26-11-2015, I ACa 928/15], a w dacie podjęcia zaskarżonych uchwał nie można było dopatrzeć się w nich treści naruszających dobre obyczaje, co więcej jak już wyjaśniono uchwały nie były sprzeczne z umową spółki, nie krzywdziły powoda jako wspólnika ani nie godziły w interes spółki.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na dowodach z dokumentów w postaci protokołów Zgromadzeń Wspólników pozwanej spółki, umowy spółki wraz z jej późniejszymi tekstami jednolitymi uwzględniającymi wprowadzane w niej zmiany, a także prowadzonej przez powoda i spółkę korespondencji, w tym pisma powoda z 12 października 2016 r. skierowanego do Zarządu, którym to pismem powód złożył oświadczenie o powołaniu dwóch członków Rady Nadzorczej z uwagi na to, że dysponuje on ponad jedną trzecią udziałów w kapitale zakładowym pozwanej spółki.

Istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okazały się także zeznania świadków: E. J. i K. S. (2) (które miały bezpośrednią wiedzę co do sposobu wykonywania przez powoda indywidualnego prawa kontroli spółki, a także T. W., D. O. i K. S.

(1) (który jako byli członkowie Rady Nadzorczej wskazywali na sposób jej funkcjonowania). Znaczenie marginalne dla ustalenia stanu faktycznego miały zeznania świadka A. J., zaś zeznania J. L. okazały się w zasadzie nieprzydatne dla ustalenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem świadek ten zeznał, iż jedynie reprezentował powoda jako pełnomocnik na zgromadzeniu, które miało miejsce dnia 31 grudnia 2015 r., jednakże nie było wówczas dyskusji na temat przyczyn odwołania członków Rady Nadzorczej, ani też motywów, jakimi kierowali się pozostali współnicy dążąc do zmiany umowy spółki i likwidacji Rady Nadzorczej.

Wyżej wskazane dowody z dokumentów nie były kwestionowane przez strony. Również zeznania świadków zasadniczo były zgodne i nie różniły się w zasadniczych kwestiach – w szczególności co do sposobu funkcjonowania Rady Nadzorczej i tego, że jej posiedzenia w zasadzie się nie odbywały, jak też i jej członkowie nie otrzymywali z tytułu sprawowanej funkcji żadnego wynagrodzenia, ani też nie kontrolowali działań Zarządu pozwanej spółki. Także zeznania E. J. i K. S. (2) zasadniczo były zgodne, zaś rozbieżności między nimi wynikały z zaangażowania po konkretnej stronie sporu, tym niemniej pozwoliły na ustalenie, że powód mógł i sprawował indywidualną kontrolę spółki, pomimo pojawiania się pewnych – w zależności od świadka mniejszych lub większych – trudności ze strony Zarządu.

Zeznania omówionych świadków, jako zbieżne co do istotnych dla rozstrzygnięcia faktów, zostały przez Sąd ocenione jako wiarygodne, podobnie jak zeznania powoda i członków zarządu pozwanej spółki (tj. pozostałych dwóch współników).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 108 § 1 w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. z uwzględnieniem zasady odpowiedzialności za wynik sprawy, albowiem pozwana wygrała proces w całości. Na poniesione przez nią koszty w łącznej kwocie 1.097 zł złożyło się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika będącego adwokatem w kwocie 1.080 zł, zgodnej z § 8 pkt 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800), oraz kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.